

mun. Chișinău, bd..Ștefan cel Mare și Sfint, 162
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27- 27- 40,
tel./fax (+373 22) 27-03-79, e-mail: jcc@justice.md

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfint, 162 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27-03-79 , e-mail: jcc@justice.md

**Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu**

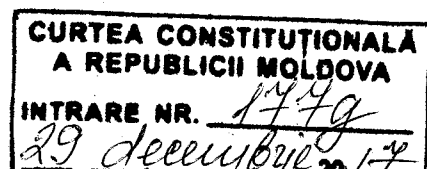
În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 02.09.2016, vă expediem sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin. (1) art. 177 Cod penal, în corespundere cu art. 22, art. 23 al Constituției Republicii Moldova.

Anexă:

- Copia sesizării privind excepția de neconstituționalitate depusă de către avocatul Vasile Foltea pe 16 file.
- Copia încheierii Judecătoriai Chișinău (sediul Centru) din 26.12.2017 privind sesizarea Curții Constituționale despre ridicarea excepției de neconstituționalitate și suspendarea procesului penal, pe 7 file.

Președinte de sedință,
Judecător

Angela Catană

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD-2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire: **FOLTEA**

2. Prenume: **Vasile**

3. Funcția: **Avocat, CA „Vasile Foltea”**

4. Adresa: **mun.Chișinău str.N.Sulac, 4 ap.128, MD-2075**

5. Tel./fax: **079677771**

6. Numele și prenumele reprezentantului*:

7. Ocupația reprezentantului:

8. Adresa reprezentantului:

9. Tel. :

10. Fax:

11.:

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12.

Obiectul sesizării îl constituie textul „*Culegerea ilegală sau răspîndirea cu bună-știință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțămîntul ei*”, din alin.(1) al art.177 Cod penal.

Excepția de neconstituționalitate, vizează în esență evaluarea urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii prevăzute de art.177 alin.(1) Cod penal și se referă la elemente și principii cu valoare constituțională precum legalitatea incriminării și calitatea legii penale.

În această speță penală este absolut necesar a fi stabilită de Curtea Constituțională corelația dintre norma legislativă a alin.(1) art.177 Cod penal și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea dosarelor de acest gen în instanțele de judecată, deoarece prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze penale concrete și sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte.

Considerăm că nereglementarea detaliată și clară a noțiunilor de „secret personal” și „secret familial”, precum și a procedurilor în conformitate cu care anumite informații pot fi clasificate drept „secret personal” și „secret familial”, lasă loc pentru abuzuri.

În concluzie, dispozițiile alin. (1) art. 177 Cod penal, contravin prevederilor articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.

1. În prezent, judecătoria Chișinău (sediul Centru), examinează cauza penală nr.20-1-26331-31112016, de acuzare a cet.Puga Diana de comiterea faptei prejudiciabile prevăzute de art.177 alin.(1) Cod penal.

2. În conformitate cu învinuirea formulată în rechizitoriu, Puga Diana este acuzată de faptul că, citez: „*Puga Diana, acționînd în mod intenționat, conștientizînd caracterul ilegal al acțiunilor sale, urmărind scopul obținerii informațiilor ce constituie secret personal sau familial, la 19.03.2015 a cules ilegal informație ocrotită de lege despre viața privată a altor persoane, fără acordul acestora prin metoda conectării la Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile, selectare a codului cadastral după adresă și primirea registrului bunurilor imobile a cet.Chirev Pavel, Chireva Ecaterina, Lozinschi Tatiana, Lozinschi Ștefan, Rudenco Lilian și Rudenco Irina..., actiuni prin care a cules informație ocrotită de lege despre viața familială precum și despre proprietatea privată a acestora...*

Drept consecință a acțiunilor ilegale ale cet.Puga Diana, lui Chirev Pavel, Chireva Ecaterina, Lozinschi Tatiana, Lozinschi Ștefan, Rudenco Lilian și Rudenco Irina le-a fost încălcat dreptul la inviolabilitatea secretului vieții private, reglementat de art.8 al CEDO, care prevede că „orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie”, precum și de art.28 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Puga Diana a săvîrșit infracțiunea prevăzută de art.177 alin.(1) Cod penal, adică, culegerea ilegală a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane, fără consimțămîntul ei.

3. Inculpata nu a recunoscut vinovăția de comiterea faptei incriminate, invocînd caracterul ilegal al declanșării procedurilor penale, inclusiv sesizînd procurorii și instanța de fond referitor la neclaritatea învinuirilor și al reglementărilor juridice a normei prevăzute de art.177 alin.(1) Cod penal în partea ce se referă la informația despre viața personală, catalogată a fi „secret personal” și „secret familial”.

Respectiv, norma juridică prevăzute de art.177 alin.(1) Cod penal ce urmează a fi aplicată în dosarul penal de acuzare a cet.Puga Diana contravine prevederilor articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție, fiind expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14.

1. În esență, urmările prejudiciabile ale infracțiunii prevăzute de articolul 177 alin.(1) din Codul penal (*Încălcarea inviolabilității vieții personale*) - nu corespund rigorilor de legalitate a incriminării și de calitate a legii, garantate de prevederile articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție.

Acestea sunt descrise extrem de vag și nu sunt previzibile pentru subiecții cărora se adresează, în măsura în care aceștia să-și poată adapta comportamentul în vederea respectării legii penale.

2. Faptul că acuzatorul de stat i-a incriminat cet.Puga Diana că prin acțiunile sale ar fi colectat ilegal informații din Registrul Bunurilor Imobile care ar reprezenta secret personal **ori** familial al mai multor persoane, fără a dezvolta în rechizitoriu aceste noțiuni și fără a concretiza elementele distincte ale acestor forme ale noțiunii de secret, demonstrează că cei abilitați cu competența de a aplica legea sunt confuzi și nu au reguli clare de aplicare a normei juridice. Anume acest aspect, care se referă la neclaritatea acuzațiilor și nereglementarea normativă a aspectelor pretinse a avea coloratură penală, a fost invocat de apărare în conținutul referinței la rechizitoriu.

3. Considerăm că legiuitorul nu a delimitat elementele distincte ale noțiunilor „secret personal” sau „secret familial”, criteriile după care anumite informații despre viața personală pot fi clasificate de către persoane fizice sau autorități drept „secret personal” și/sau „secret familial”, inclusiv procedura care ar trebui să precedeze clasificarea anumitor informații pentru a fi percepute de terți în calitate de secret.

Prin urmare, clarificarea și umplerea cu conținut a noțiunilor de „secret personal” și „secret familial” rămâne la liberul arbitru al acuzării de stat și al instanței de judecată, apreciere care poate fi exclusiv subiectivă.

4. Anume neconstituționalitatea prevederilor art.177 alin.(1) Cod penal, neclaritatea și neprevizibilitatea acestora, a determinat, în lanț, ca și conținutul actului de acuzare al lui Puga Diana să fie unul imprecis, neconcret și incomplet, deoarece în acesta:

- a) nu este indicat concret actul normativ ori legislativ care ar plasa informația prelucrată în Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile la categoria „secret personal” și/ori „secret familial”;
- b) nu este concretizat dacă registrul bunurilor imobile (*care i se reproșează inculpatei că a fost accesat și din care ar fi cules informația*) constituie „secret

- c) personal” și/ori „secret familial” sau dacă careva componente ale informației din acest registru s-ar atribui la categoria de „secret personal” ori „secret familial”;
- d) deși inculpatei i se reproșează că ar fi cules ilegal informație ocrotită de lege, stocată în Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile, în actul de acuzare nu se analizează prevederile art. 503 alin. (1) Cod civil, în conformitate cu care, **citez: „Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta, lua cunoștință de registrul bunurilor imobile, precum și de documentele adiționale, în condițiile legii.”**
- e) deși inculpatei i se reproșează că ar fi cules ilegal informație ocrotită de lege *despre viața personal ce constituie secret personal sau familial al altei persoane prin metoda conectării la Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile, selectării codului cadastral după adresă și primirii registrului bunurilor imobile*, procurorii eu evitat să țină cont de prevederile art.2 al Legii cadastrului bunurilor imobile, în conformitate cu care, Registrul al bunurilor imobile reprezintă un sistem de înscrieri, efectuate conform prezentei legi, **privitoare la bunurile imobile și la drepturile patrimoniale asupra lor**. Astfel, colectarea registrului bunurilor imobile după adresă reprezintă colectarea informației privitoare la **bunurile imobile și la drepturile patrimoniale asupra lor**.
- f) procurorii n-au analizat în actul acuzării prevederile art.6 al Legii cadastrului bunurilor imobile, care stabilește 2 regimuri diferite de acces la informația prelucrată. Astfel, informația despre drepturile asupra bunului imobil, după adresă, **are caracter deschis** și se furnizează oricui la cerere, iar informația sistematizată privind bunurile imobile asupra cărora o persoană deține drept de proprietate **se eliberează doar anumitor subiecți speciali**.

5. La moment, inculpata este în imposibilitate să înțeleagă sensul dispoziției alin.(1) art.177 Cod penal, inclusiv sensul acuzării și logica procurorilor care au construit acuzarea, deoarece Codul civil prevăde clar și fără posibilitate de interpretare că orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta, lua cunoștință de Registrul bunurilor imobile, precum și de documentele adiționale, în condițiile legii. Iar Legea cadastrului bunurilor imobile stabilește **că informația despre drepturile asupra bunului imobil, după adresă, are caracter deschis și se furnizează oricui la cerere.**

6. Este evident că din cauza modului în care sunt formulate, dar nu sunt definite, noțiunile expuse în dispozițiile contestate ale alin.(1) art.177 Cod penal pot fi aplicate în mod arbitrar, motiv pentru care contravin prevederilor articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție, fiind neglijat principiul constituțional al preeminenței dreptului și al legalității care trebuie să constituie valori fundamentale ale statului de drept.

7. În acest sens sunt relevante constatările Curții Constituționale, care, în Hotărârea nr. 25 din 13 octombrie 2015, a statuat că, citez: „33. [...] *preeminența dreptului generează, în materie penală, principiul legalității delictelor și pedepselor și principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special prin analogie.*”

8. A fost reținut că garanțiile constituționale prevăzute de art. 22 din Constituție, de rând cu prevederile art. 7 din Convenția Europeană, consacră principiul legalității incriminării și pedepsei penale. Astfel, principiul legalității incriminării prevede și cerința conform căreia **legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului prin analogie.**

Astfel, în cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni v. România (hotărâre din 24 mai 2007) Curtea Europeană a statuat, citez: „*Ca o consecință a principiului legalității condamnărilor, dispozițiile de drept penal sunt supuse principiului de strictă interpretare.*”

9. În jurisprudența sa, Curtea constituțională a menționat constant că garanțiile instituite în Constituție impun ca **doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală.** O astfel de modalitate de aplicare poate genera **interpretări abuzive.** Anume cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale, urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016).

10. Curtea Europeană a menționat în jurisprudența sa că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, **care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora.** Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai **înlăturarea dubiilor** ce persistă cu ocazia interpretării normelor (cauza *Cantoni v. Franța*, nr. 17862/91, hotărâre din 15 octombrie 1996, § 29, 32, și cauza *Kafkaris v. Cipru*, hotărâre din 12 februarie 2008, § 140-141).

11. De asemenea, Curtea Constituțională a reținut în mai multe rânduri că persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul **care poate avea un caracter penal.** Astfel, cerințele de calitate a legii necesită a fi îndeplinite în ceea ce privește atât **definiția** unei infracțiuni, cât și **pedeapsa** prevăzută pentru acea infracțiune. Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea *securității raporturilor juridice* și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.

Astfel, Curtea a notat că incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni, precum și utilizarea unor noțiuni mai largi în cadrul normelor penale țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de prevederile constituționale.

12. Trebuie menționat că fapta prevăzută de art.177 alin.(1) Cod penal este o infracțiune de rezultat (materială), astfel încât consumarea ei este legată, în mod obligatoriu, de producerea unor consecințe prejudiciabile, și anume: „...dacă informațiile, ocrotite de lege, despre viața personală, constituie secret personal sau familial al altei persoane, fără consimțământul acesteia.”

În timp ce *caracterul prejudiciabil* al infracțiunii este determinat de obiectul juridic protejat, constituind *semnul calitativ* al infracțiunii, *gradul prejudiciabil* depinde de faptul dacă aceste informații despre viața personală sunt clasificate ca „secret personal” sau „secret familial”.

13. Art. 177 alin. (1) din Codul penal sancționează penal o infracțiune materială, însă sintagmele „secret personal” sau „secret familial”, în temeiul căreia se evaluează caracterul prejudiciabil al acțiunilor de culegere și dezvăluire a informațiilor despre viața personală, în fiecare caz, nu sunt definite și nu pot fi determinate ca volum cantitativ și calitativ.

În acest sens, prin generalitatea formulării menționate *supra*, există riscul ca organele judiciare să aplice art. 177 alin. (1) din Codul penal nu în calitate de infracțiune *materială*, ci ca una *formală*, adică doar în baza constatării acțiunilor incriminate și aprecierii subiective a eventualelor victime. Or, din perspective principiului *ultima ratio* în materie de legiferare penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, **ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate și gravitate, care să justifice sancțiunea penală.**

14. Lipsa unor criterii clare, previzibile și accesibile pentru aprecierea procedurilor prin care anumite informații despre viața personală pot fi clasificate ca „secret personal” sau „secret familial”; a entității private ori publice care este împuternicită să plaseze anumite informații sub umbrela noțiunilor de „secret personal” și/sau „secret familial”; a momentului dacă procedurile de clasificare a anumitor informații ca „secret personal” sau „secret familial” trebuie să precedeze fapta prejudiciabilă de dezvăluire, inclusiv a mărimii și întinderii urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii prevăzute de art.177 alin. (1) din Codul penal, determină organele judiciare de a aprecia impactul *concret* al acțiunilor făptuitorului asupra unei valori *abstracte* protejate de legea penală precum este „secret personal” sau „secret familial”.

15. Există riscul ca în speța Puga Diana și în alte cazuri de acest gen, **organele de drept să încerce substituirea legiuitorului în concretizarea laturii obiective a infracțiunii, realizând astfel competențe specifice puterii legiuitoare.**

Este relevant că în Hotărârea nr. 21 din 22 iulie 2016, făcând referire la jurisprudența Curții Europene, Curtea Constituțională a statuat că, citez: „*Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist (§ 63).*”

16. Atribuirea unor anumite informații la categoria „secret personal” sau „secret familial”, *in abstracto*, nu poate satisface cerința de claritate și previzibilitate și totodată constituie o interpretare a legii penale extensivă și defavorabilă persoanei, contrar prevederilor art. 3 alin. (2) din Codul penal.

În Hotărârea nr. 14 din 27 mai 2014, Curtea Constituțională a statuat că **formulările generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii.**

17. Astfel, deși formal este instituită răspunderea penală pentru acțiuni ce ar viza informațiile despre viața personală atribuite la secret personal sau familial, la moment, legislația moldovenească nu definește aceste noțiuni, inclusiv nu stabilește care este diferența dintre aceste două „secrete”.

În acest sens, organul legislativ nu a delimitat și explicat noțiunile de „secret personal” și/sau „secret familial”, consemnate în dispoziția art.177 alin.(1) Cod penal, pentru a exclude situațiile de aplicare arbitrară și abuzivă a sancțiunii penale de către instanțele judecătorești. **Această poziție reiese din faptul că în prezent, legislația națională reglementează expres și concret astfel de noțiuni ca: secret fiscal; secret medical; secret comercial; secret de stat, etc.**

Spre exemplu:

- a) art. 1 al Legii cu privire la secretul de stat, nr. 245-XVI din 27.11.2008: *prin secret de stat se înțeleg informații protejate de stat în domeniul apărării naționale, economiei, științei și tehnicii, relațiilor externe, securității statului, asigurării ordinii de drept și activității autorităților publice, a căror divulgare neautorizată sau pierdere este de natură să aducă atingere intereselor și/sau securității Republicii Moldova.*
- b) art.1 alin.(1) al Legii cu privire la secretul comercial, nr.171-XIII din 06.07.1994: *prin secret comercial se înțeleg informațiile ce nu constituie secret de stat, care țin de producție, tehnologie, administrare, de activitatea financiară și de altă activitate a agentului economic, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate să aducă atingere intereselor lui.*

- c) art.129 pct.19) Cod fiscal: *prin **secret fiscal** se înțelege orice informație de care dispun organele cu atribuții de administrare fiscală, inclusiv informația despre contribuabil ce constituie secret comercial, cu excepția informației despre încălcarea legislației fiscale.*
- d) art.1 alin.(2) al Legii cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, nr.263-XVI din 27.10.2005: *prin **secret medical** se înțeleg informații confidențiale despre diagnosticul, starea sănătății, viața privată a pacientului, obținute în urma examinării, tratamentului, profilaxiei, reabilitării sau cercetării biomedicale (studiului clinic), care nu pot fi divulgate persoanelor terțe, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege;*
- e) art.22 alin.(1) al Legii instituțiilor financiare, nr.550-XIII din 21.07.1995: *prin **secret bancar** se înțelege orice informație referitoare la persoana, la bunurile, la activitatea, la afacerea, la relațiile personale sau de afaceri ale clienților băncii, la conturile clienților (solduri, rulaje, operațiuni derulate), la tranzacțiile încheiate de clienți, precum și altă informație despre clienți, care i-a devenit cunoscută băncii.*
- f) art.13 alin.(2) al Legii cu privire la exercitarea profesiei de medic, nr.264-XVI din 27.10.2005: *Informațiile despre solicitarea asistenței medicale, despre starea sănătății, diagnostic și alte date obținute de medic în examinarea și tratamentul pacientului constituie informații personale și **secretul profesional** al medicului și nu pot fi divulgate.*
- g) art.18 alin.(1) al Legii comunicațiilor poștale, nr.36 din 17.03.2016: ***Secretul corespondenței** și altor trimiteri poștale este garantat de Constituția Republicii Moldova și de prezenta lege. Persoanele antrenate în activități poștale sunt obligate să asigure confidențialitatea corespondenței. Este interzisă divulgarea informațiilor privind serviciile prestate altor persoane decât expeditorul sau destinatarul, dacă legislația nu prevede altfel.*

18. Reglementările nominalizate la literele a)-g) din paragraful precedent, plasate în legi speciale, indică indubitabil la faptul, că inclusiv noțiunile de „secret personal” și „secret familial” ar trebui interpretate sau definite pentru ca norma art.177 alin.(1) Cod penal să întrunească criteriile de accesibilitate, claritate și previzibilitate, în vederea excluderii pericolului interpretării extinsiv defavorabile a unei prevederi legale, ceea ce în procedura penală este inadmisibil.

Aceste concluzii sunt importante în virtutea faptului că orice subiect, inclusiv inculpata Puga Diana, ar fi trebuit să dispună de posibilitatea de a-și adapta comportamentul și acțiunile sale în dependență de sfera și volumul informațiilor care ar cădea sub incidența noțiunilor de „secret personal” și/sau „secret familial”, pentru a nu fi urmărită penal nejustificat.

La moment, acest lucru este imposibil de făcut, deoarece noțiunile precitate sunt *aquaticae* și neconcrete, motiv pentru care doar Parlamentul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art.43 din Legea privind actele legislative, urmează să intervină printr-un sistem de operațiuni logice, în vederea explicării sensului exact și complet al dispozițiilor normative a sintagmelor care se conțin în art.177 Cod penal, precum și oferirii soluțiilor juridice de realizare a acestei norme de drept în sensul ei exact.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15.

Reieșind din competența jurisdicțională a Curții Constituționale, prevăzută de articolele 135 din Constituție, art.4 din Codul Jurisdicției Constituționale și art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, solicit exercitarea controlului constituționalității dispozițiilor alin. (1) art. 177 Cod penal, pe motiv că acestea contravin art. art.1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. **LEGISLAȚIA PERTINENTĂ**

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...] (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

2. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 7

Nici o pedeapsă fără lege

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii sale, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.”

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

- a)** Rechizitoriul în cauza penală nr.2016898095, prin care Puga Diana este acuzată de comiterea infracțiunii prevăzute de art.177 alin.(1) Cod penal, pe 4 file;
- b)** Referința apărării lui Puga Diana la rechizitoriu în cauza penală nr.2016898095, pe 8 file;
- c)** Cererea apărării lui Puga Diana privind încetarea procesului penal, pe 3 file;
- d)** Încheierea judecătorului în Judecătoria Chișinău (sediul Centru), Djeta Chistol, prin care la 26.06.2017 a fost respinsă cererea apărării lui Puga Diana privind încetarea totală a procesului, pe 3 file.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Chișinău

Data: 24 noiembrie 2017

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

Dosarul nr. 1-761/16
20-1-2633130-11-2016

ÎNCHEIERE
În numele Legii

26 decembrie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Centru)

Instanța compusă din:

Președinte de ședință, judecător:

Angela Catană

Grefier:

Vasile Melnic

Cu participarea:

Procurorului

Oxana Cazacu

Avocaților

V. Foltea și M. Stăvilă

Examinând în ședință publică demersul privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor alin. (1) art. 177 Cod penal, în cauza penală privind învinuirea Diane Puga în comiterea infracțiunii indicate supra, instanța

A CONSTATAT:

În procedura judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), Angela Catană se află spre examinare cauza penală în învinuirea Diane Puga Nicolae în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (1) Cod penal al RM.

În fapt, la data de 24.11.2017 a parvenit spre examinare demersul avocatului Vasile Foltea în interesele inculpatei Puga Diana, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor alin. (1) art. 177 Cod penal. Astfel, întru susținerea poziției a prezentat următoarele argumente:

În conformitate cu învinuirea formulată în rechizitoriu, Puga Diana este acuzată de faptul că acționând în mod intenționat, conștientizând caracterul ilegal al acțiunilor sale, urmărind scopul obținerii informațiilor ce constituie secret personal sau familial, la 19.03.2015 a cules ilegal informație ocrotită de lege despre viața privată a altor persoane, fără acordul acestora prin metoda conectării la Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile, selectare a codului cadastral după adresă și primirea registrului bunurilor imobile a cet. Chirev Pavel, Chireva Ecaterina, Lozinschi Tatiana, Lozinschi Ștefan, Rudenco Lilian și Rudenco Irina, acțiuni prin care a cules informație ocrotită de lege despre viața familială precum și despre proprietatea privată a acestora.

Drept consecință a acțiunilor ilegale ale cet. Puga Diana, lui Chirev Pavel, Chireva Ecaterina, Lozinschi Tatiana, Lozinschi Ștefan, Rudenco Lilian și Rudenco Irina le-a fost încălcat dreptul la inviolabilitatea secretului vieții private, reglementat de art.8 al CEDO, care prevede că „orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie”, precum și de art.28 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Puga Diana a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.177 alin.(1) Cod penal, adică, culegerea ilegală a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane, fără consimțământul ei.

Inculpata nu a recunoscut vinovăția de comiterea faptei incriminate, invocând caracterul ilegal al declanșării procedurilor penale, inclusiv sesizând procurorii și instanța de fond referitor la neclaritatea învinuirilor și al reglementărilor juridice a normei prevăzute de art.177 alin.(1) Cod penal în partea ce se referă la informația despre viața personală, catalogată a fi „*secret personal*” și „*secret familial*”.

În esență, apărarea a menționat că urmările prejudiciabile ale infracțiunii prevăzute de articolul 177 alin.(1) din Codul penal (*încălcarea inviolabilității vieții personale*) - nu corespund rigorilor de legalitate a incriminării și de calitate a legii, garantate de prevederile articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție. Acestea sunt descrise extrem de vag și nu sunt previzibile pentru subiecții cărora se adresează, în măsura în care aceștia să-și poată adapta comportamentul în vederea respectării legii penale.

Faptul că acuzatorul de stat i-a incriminat cet. Puga Diana faptul că prin acțiunile sale ar fi colectat ilegal informații din Registrul Bunurilor Imobile care ar reprezenta secret personal *ori* familial al mai multor persoane, fără a dezvolta în rechizitoriu aceste noțiuni și fără a concretiza elementele distincte ale acestor forme ale noțiunii de secret, demonstrează că cei abilitați cu competența de a aplica legea sunt confuzi și nu au reguli clare de aplicare a normei juridice. Anume acest aspect, care se referă la neclaritatea acuzațiilor și nereglementarea normativă a aspectelor pretinse a avea coloratură penală, a fost invocat de apărare concret în conținutul referinței la rechizitoriu.

Consideră că legiuitorul nu a delimitat elementele distincte ale noțiunilor „secret personal” sau „secret familial”, criteriile după care anumite informații despre viața personală pot fi clasificate de către persoane fizice sau autorități drept „secret personal” și/sau „secret familial”, inclusiv procedura care ar trebui să precedeze clasificarea anumitor informații pentru a fi percepute de terți în calitate de secret.

Prin urmare, clarificarea și umplerea cu conținut a noțiunilor de „secret personal” și „secret familial” rămâne la liberul arbitru al acuzării de stat și al instanței de judecată, apreciere care poate fi exclusiv subiectivă.

Anume neconstituționalitatea prevederilor art.177 alin.(1) Cod penal, neclaritatea și neprevizibilitatea acestora, a determinat, în lanț, ca și conținutul actului de acuzare al lui Puga Diana să fie unul imprecis,

neconcret și incomplet, deoarece în acesta nu este indicat concret actul normativ ori legislativ care ar plasa informația prelucrată în Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile la categoria „secret personal” și/ori „secret familial”;

Nu este concretizat dacă registrul bunurilor imobile (*care i se reproșează inculpatei că a fost accesat și din care ar fi cules informația*) constituie „secret personal” și/ori „secret familial” sau dacă careva componente ale informației din acest registru s-ar atribui la categoria de „secret personal” ori „secret familial”;

Deși inculpatei i se reproșează că ar fi cules ilegal informație ocrotită de lege, stocată în Banca centrală de date a cadastrului bunurilor imobile, în actul de acuzare nu se analizează prevederile art. 503 alin. (1) Cod civil, în conformitate cu care „Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta, lua cunoștință de registrul bunurilor imobile, precum și de documentele adiționale, în condițiile legii.”

Totodată, apărarea menționează că la moment, inculpata este în imposibilitate să înțeleagă sensul dispoziției alin.(1) art.177 Cod penal, inclusiv sensul acuzării și logica procurorilor care au construit acuzarea, deoarece Codul civil prevede clar și fără posibilitate de interpretare că orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta, lua cunoștință de Registrul bunurilor imobile, precum și de documentele adiționale, în condițiile legii. Iar Legea cadastrului bunurilor imobile stabilește că informația despre drepturile asupra bunului imobil, după adresă, are caracter deschis și se furnizează oricui la cerere.

Este evident că din cauza modului în care sunt formulate, dar nu sunt definite, noțiunile expuse în dispozițiile contestate ale alin.(1) art.177 Cod penal pot fi aplicate în mod arbitrar, motiv pentru care contravin prevederilor articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție, fiind neglijat principiul constituțional al preeminenței dreptului și al legalității care trebuie să constituie valori fundamentale ale statului de drept.

A fost reținut că garanțiile constituționale prevăzute de art. 22 din Constituție, de rând cu prevederile art. 7 din Convenția Europeană, consacră principiul legalității incriminării și pedepsei penale. Astfel, principiul legalității incriminării prevede și cerința conform căreia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului prin analogie. Anume pe aceste motive, în cauza Dragotoniu și Militaru- Pidhomi v. România (hotărâre din 24 mai 2007), Curtea Europeană a statuat „Ca o consecință a principiului legalității condamnărilor, dispozițiile de drept penal sunt supuse principiului de strictă interpretare

Apărarea menționează că în jurisprudența sa, Curtea constituțională a menționat constant că garanțiile instituite în Constituție impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală.

Suplimentar, Curtea Constituțională a reținut în mai multe rânduri că persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal. Astfel, cerințele de calitate a legii necesită a fi îndeplinite în ceea ce privește atât definiția unei infracțiuni, cât și peieapsa prevăzută pentru acea infracțiune. Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.

Apărarea menționează că fapta prevăzută de art.177 alin.(1) Cod penal este o infracțiune de rezultat (materială), astfel încât consumarea ei este legată, în mod obligatoriu, de producerea unor consecințe prejudiciabile, și anume: dacă informațiile, ocrotite de lege, despre viața personală, constituie secret personal sau familial al altei persoane, fără consimțământul acesteia.” în timp ce caracterul prejudiciabil al infracțiunii este determinat de obiectul juridic protejat, constituind semnul calitativ al infracțiunii, gradul prejudiciabil depinde de faptul dacă aceste informații despre viața personală sunt clasificate ca „secret personal” sau „secret familial”.

Art. 177 alin. (1) din Codul penal sancționează penal o infracțiune materială, însă sintagmele „secret personal” sau „secret familial”, în temeiul căreia se evaluează caracterul prejudiciabil al acțiunilor de culegere și dezvăluire a informațiilor despre viața personală, în fiecare caz, nu sunt definite și nu pot fi determinate ca volum cantitativ și calitativ, în acest sens, prin generalitatea formulării menționate *supra*, există riscul ca organele judiciare să aplice art. 177 alin. (1) din Codul penal nu în calitate de infracțiune *materială*, ci ca una *formală*, adică doar în baza constatării acțiunilor incriminate și aprecierii subiective a eventualelor victime. Or, din perspective principiului *ultima ratio* în materie de legiferare penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate și gravitate, care să justifice sancțiunea penală.

Apărarea subliniază că există riscul ca în speța Puga Diana și în alte cazuri de acest gen, organele de drept să încerce substituirea legiuitorului în concretizarea laturii obiective a infracțiunii, realizând astfel competențe specifice puterii legiuitoare.

În ședință de judecată, partea acuzării a solicitat respingerea prezentului demers ca fiind unul nefondat, iar în motivarea poziției a adus următoarele argumente:

Verificarea constituționalității art.177 Cod penal, pe care o solicită apărarea, la etapa ședinței preliminare nu este posibilă și admisibilă, întrucât inițial instanța urmează să purceadă la examinarea cauzei, or în cazul dat, de un an de zile de când cauza penală a fost expediată în instanța de judecată, suntem doar la etapa ședinței preliminare, or în cauza dată, de către procuror nici nu s-a dat citire învinuirii, respectiv, este incertă situația în care instanța de judecată ar urma să constate neconstituționalitatea expresiilor din art.177 Cod penal, dacă procesul de judecare a cauzei este la etapa preliminară. În drept, instanța este în drept a sesiza Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională

doar în procesul judecării cauzei, în cazul dat, judecarea cauzei încă nu a avut loc, întrucât suntem la ședința preliminară.

Cererea depusă de către partea apărării V. Foltea în interesul inculpatei Puga Diana, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției alin.(1) art.177 Cod penal, în ședința preliminară, urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată, întrucât instanța de judecată urmează să purceadă la judecarea cauzei în fond, adică la începerea cercetării judecătorești pentru a constata dacă prevederile art.177 din Codul penal sunt neclare și urmează să fi supuse controlului constituționalității.

În această ordine de idei, partea acuzării face referire la interpretarea Comisiei Europene pentru Drepturile Omului care a adus următoarea tălmăcire a noțiunii de viață privată: dreptul la respectarea vieții private este dreptul la intimitate, dreptul de a trăi așa cum dorești, protejat de publicitate.

La determinarea gradului de caracter privat al informației, o serie de factori urmează a fi luați în considerație, inclusiv conduita specifică și sentimentele subiective trăite de persoană. În sens îngust, intimitatea este asigurată prin respectul locuinței și corespondenței, la fel și de protecția datelor personale.

Articolul 28 din Constituție, care stipulează că, „*Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată*” nu conține indicații la excepții referitoare la prevederile sale, art. 54 din Constituție nu include art. 28 în lista celor de la care nu se pot face derogări.

Art. 8 (2) al Convenției europene cu privire la apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului explică totuși limitele în care amestecul poate avea loc: prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

Legislația ocrotitoare a prevederilor art.28 din Constituție este Codul penal, care în articolul 177 Cod penal, criminalizează încălcarea inviolabilității vieții personale și pedepsește culegerea ilegală sau răspândirea cu bună-știință a informațiilor, ocrotite de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane fără consimțământul ei .

În drept, au fost invocate prevederile art.2, 7 alin.(3), 39 pct.4), 68 alin.(1) pct.7), 345 alin.(4) pct.1) Cod de procedură penală, precum și dispozițiile art. art.1 alin. (3), 22, 23 și 135 din Constituție, art.4 din Codul Jurisdicției Constituționale, art.4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Analizând argumentele participanților la proces, temeiurile de fapt și de drept invocate, precum și modul în care acestea reflectă speța, instanța califică prezentul demers ca fiind unul întemeiat și pasibil de a fi supus controlului constituționalității.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, a fost explicată modalitatea de aplicare a instituției excepției de

neconstituționalitate, astfel, aceasta poate fi ridicată în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legii, care urmează a fi aplicată la soluționarea unei cauze aflate pe rolul instanței de judecată.

Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională exercită controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Astfel, raportându-ne la speță, suntem în prezența unei legi organice, or Codul penal al Republicii Moldova poate constitui obiect al excepției de neconstituționalitate.

Subiecții care pot ridica excepția de neconstituționalitate sunt: instanța de judecată din oficiu, care, respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate; părțile în proces, inclusiv reprezentanții acestora, drepturile și interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unor norme neconstituționale la soluționarea cauzei.

În prezentul litigiu, subiect al sesizării este unul corespunzător, și anume avocatul inculpatei Puga Diana-Vasile Foltea, împuternicit în baza mandatului cu nr. 0772119 din 10 februarie 2017.

Cu referire la condițiile privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța constată că judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

Obiectul excepției, care în prezentul litigiu intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, prin urmare există legătura causală dintre obiectul sesizării și obiectul litigiului aflat în examinare.

Nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, care să aibă ca obiect prevederile contestate. Or la examinarea prezentului demers, instanța, analizând jurisprudența Curții Constituționale, nu a identificat nici o hotărâre care ar viza controlul constituționalității sintagmei "secret personal sau familial".

În ordinea acestor idei, instanța conchide că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în cazul neîntrunirii condițiilor menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 135 al Constituției Republicii Moldova, art. 345 al Codului de Procedură Penală, precum și art. 177 al Codului Penal, instanța

DISPUNE:

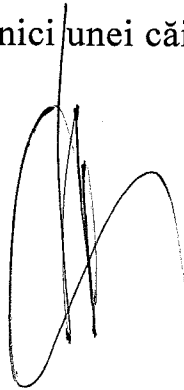
Se admite cererea avocatului Vasile Foltea în interesul inculpatei Puga Diana, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției alin.(1) art.177 Cod penal invocată în cadrul examinării ședinței preliminare.

Se sesizează Curtea Constituțională privind verificarea corespunderii alin. (1) al art. 177 Cod penal cu prevederile art. 1 alin. (3), art. 22 și art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

Se suspendă judecarea cauzei penale privind învinuirea Dianei Puga în comiterea infracțiunii prevăzute de alin. (1) al art. 177 Cod penal până la examinarea sesizării.

Încheierea, separat, nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte de ședință,
Judecător

Angela Catană